

Hvem forvalter sann kunnskap?

Det kan umulig være delte meninger om at vår vannforvaltning skal være *kunnskapsbasert*. Hva skal det bety?

Åpenbart at de som prosjekterer og bygger dammer og vannverk, legger rør og ledninger, installerer pumper og turbiner, vet hva de gjør. Det er like åpenbart at vi bør ha et embetsverk med velutdannede mennesker, med både teoretisk og praktisk innsikt. Men hva kan vi vente eller forlange av vannfaglig kunnskap hos våre politikere, som jo legger langsiktige planer med budsjetter for samfunnsutviklingen? Og av den alminnelige kvinne og mann, som velger våre politikere?

Kunnskapsnivået hos allmenhet og politikere vil trolig langt på vei styres av hva forskerne selv er i stand til å formidle, og hva media legger vekt på i *sin* formidling. Dessuten er våre oppfatninger om miljøproblemer avhengig av den kulturelle gruppe vi tilhører. Vi har en tendens til å tro på de ekspertene som deler vår gruppes holdninger og verdier (se Gran i Klima, 2012-5, s. 19). Det ser også ut til å være en tendens blant noen forskere til nesten konsekvent å innta faglige posisjoner på tvers av det som er dominerende akseptert kunnskap. I en artikkel (VANN 2012-3, s. 450-453) peker Gjessing og Samdal på intern misunnelse om forskningsmidler som en mulig forklaring på høyrøstet kritikk fra

dem de kaller «kvasieksperter» og «tomtønner», og med SNSF-prosjektet 1972-1980 som eksempel. At media har en hang til å gi stor oppmerksomhet til tilsynelatende faglig uenighet, tør være kjent: «Her er forskerne uenige!». Disse fenomenene kan ses i nær sagt alle debatter om store miljøproblemer, fra 1970-tallets problemer omkring sur nedbør, tobakksrøyking og lungekreft (ca. 1960-1980), nedbrytingen av stratosfærisk ozon (ca. 1980-1990), og årsakene til klimaendringene (ca. 1990 – i dag). I slike saker opplever vi også stor aktivitet fra lobbyister med særlige egeninteresser i å påvirke politikerne.

Vi skal selvsagt ikke glemme den grunnleggende betydning som skepsis og alternative hypoteser har for sunn forskning. Vitenskapelig innsikt avgjøres ikke ved flertallsavstemninger, men gjennom datainnsamling, kritisk fagfelle-vurdering, etterprøving og publisering, alt i samsvar med god forskningsetikk.

Hvordan kan vi unngå «*forurensning*» av den nødvendige kommunikasjon av forskningsresultater, enten den skyldes forskernes personlighetstrekk, medias vinkling mot person og konflikt, kulturelt betingete standpunkter, eller skjult lobbyisme? Hva kunne være elementer i en strategi for å oppnå dette?

Trolig bør sterkere vekt på *utdanning* være del av et svar. Forskerutdanningen

ved universiteter og høyskoler bør legge mer vekt på forskningsetikk og kommunikasjonsferdigheter. Presse- og mediebedriftene bør kreditere kunnskaper innen naturvitenskap. Bredt sammensatte ekspertpaneler (av type IPCC) og vitenskapsakademier bør få høy status, og lærebokforfatterskap likeså. Lobbyvirksomhet kan sikkert tilføre beslutningstakerne interessante synspunkter, men bør utføres åpent og innsiktsfullt.

Så vil vi deretter kunne vente en kunnskapsbasert og effektiv forvaltning, også av våre vannressurser, med vilje til å prioritere både organisatorisk tilrettelegging og økonomiske ressurser til tiltak av stor samfunnsmessig betydning.

Norsk vannforening



For å komme
til kilden må du
svømme mot
strømmen.

Design, Pjetter Wang